

Otomotiv Sektör Raporu

2023

Av. Arb. Alper Uzun
Av. Rüştü Mert Kaşka
Av. Abdullah Bozdaş
Av. Aslı Su Çoruk

Genel Bakış

Türkiye’de birçok sektörde olduğu gibi, otomotiv sektöründe de 2023 yılı oldukça zorlu geçerken bir yandan da enteresan gelişmelere sahne oldu.

Mevcut ekonomik durum, yüksek enflasyon ve artan döviz kurları nedeniyle 2020 yılından itibaren araç fiyatlarının sürekli ve hızlı şekilde yükselişi 2023 yılında da devam etti. Hatta 2022 yılının ortalarından itibaren 2023 yılının sonuna doğru araç fiyatlarının neredeyse 4 kata yakın arttığı söylenebilir.

Fiyatlardaki sürekli artış, para piyasalarındaki belirsizlik, krediye ulaşmadaki zorluk ve ülkemizin güneydoğusunda 11 ili etkileyen deprem felaketi de otomotiv sektörünü son derece olumsuz etkiledi. Bununla birlikte fiyatların günden güne artıyor olması otomobil satın almak veya mevcut aracını değiştirmek isteyen tüketicilerin taleplerini hızlandırırken, tedarik problemi nedeniyle bayiler boş kaldı. 1980’li yıllardaki gibi aylar süren bekleme listeleri ortaya çıktı. Talep edilen fiyatlarda üreticilerin açıkladığı fiyat listelerinin üzerine çıkıldı. Buna rağmen bayilerde araç bulunamadı ve ikinci el fiyatları sıfır kilometre fiyatlarını geride bıraktı. Tüm bu gelişmelere rağmen, 2023 yılı tarihimizin en çok sıfır kilometre otomobil ve hafif ticari araç satışının gerçekleştiği yıl oldu.

2023 yılında henüz Kasım ayında iken satış rekoru kırıldı ve yıl boyunca toplamda 1.232.635 satış gerçekleşti.^[1] Türkiye tarihinde ilk kez otomobil satışında İspanya’yı da geride bırakarak, Avrupa’nın 5. büyük pazarı oldu. Kötü

başlayan 2023’ün rekorla kapanmasında, tedarik probleminin çözülmesi, otomobillerin bir yatırım aracı olarak görülmesi, alım-satım aracılığı ile yüksek gelirler elde edilmesi, elektrikli otomobillere talebin artması büyük etken oldu.

Bu satış rekoru elbette farklı sonuçlar da ortaya çıkardı. Özel Tüketim Vergisi matrahlarının değiştirilmemesiyle birlikte, otomobil satışından elde edilen vergi gelirinde de çok ciddi bir artış oldu. Bu artışla birlikte, 2023 yılında toplam elde edilen vergi gelirinin %10’u sadece otomobil ve hafif ticari araçlardan alınan ÖTV’den oluştu. ÖTV gelirlerinin ise neredeyse yarısı motorlu taşıtlardan elde edildi.^[2]

Yüksek talep, tedarik problemini bir şekilde çözebilen (!) kişiler için de kayıt dışı kazanç kapısı yarattı.

Görsel: www.togg.com.tr

Piyasadaki bu durum, raporumuzun ileriki sayfalarında yer verdiğimiz bir takım yasal düzenlemelerin ortaya çıkmasına vesile oldu.

2023 yılında satışlar gibi üretim ve ihracatımız da %19,4 artarak yaklaşık 11 milyar Amerikan Doları seviyesini geçerken, ithalat da %124,6 artışla yaklaşık 17,5 milyar Amerikan Doları oldu.

2023 ayrıca, satışları katlanarak artan elektrikli araçların ön plana çıktığı ve pazara yeni giriş yapan kimisi elektrikli, kimisi içten yanmalı motor üreten yeni markalar ve özellikle Çin menşeli üreticilerin dikkat çektiği bir yıl oldu. Türkiye için en heyecan verici gelişme ise, yerli marka TOGG'un ilk otomobili, kompakt segmentte rekabet edecek bir SUV olan T10X modelinin yollara çıkması oldu. İnternet üzerinden kayıt ile girilen kura sistemiyle ilk sahiplerine ulaşan T10X 2023 yılı boyunca toplam 19.583 adet satış yaptı. Yine 2023 yılı içerisinde Türkiye'de satışa başlayan Tesla, tek model (D segment

bir SUV olan Model Y) ile girdiği pazarda 12.150 adet satış yapmayı başardı. Türkiye'de bir dönem farklı bir distribütör ile satış yapan ancak uzun yıllardır piyasada bulunmayan Çin menşeli markalardan Chery ise 2023 yılında kendi adıyla giriş yaptığı pazarda 3 ayrı model ile toplamda 40.590 araç satarken, en çok satış yapan 8. marka oldu.

2022 yılına benzer şekilde *e-mobilite* ve elektrikli araçlarla ilgili teknik ve mevzuat altyapısına ilişkin gelişmeler devam etti.

2023 yılı ayrıca, ikinci el araç piyasasında da önemli gelişmelere tanıklık etti. TÜİK verilerine göre, 2023 sonu itibarıyla ikinci el pazarı da artış göstererek toplam 10.551.762 adet motorlu kara taşıtı el değiştirdi. 2023 yılı içerisindeki hareketlilik ve hukuka aykırı, vergi ziyanına sebep olan eylemler nedeniyle ikinci el araç piyasasına yönelik yeni yasal düzenlemeler ile satış fiyatları ve satış sonrası destek hizmetlerindeki kontroller artırıldı.

Öte yandan tüm motorlu kara taşıtları dikkate alındığında, Türkiye'de 2023 yılında bir önceki yıla göre trafiğe kaydı yapılan motorlu kara taşıtı sayısı %80,3 artarak 2.290.280 adet olurken, trafikten kaydı silinen taşıt sayısı %10,9 azalarak 31.721 adet oldu. Böylece Ocak-Aralık döneminde trafikteki toplam taşıt sayısında 2.258.559 adet artış gerçekleşti.^[3]

Geçtiğimiz yıl olduğu gibi, bu raporumuzda da 2023 yılında otomotiv sektöründe meydana gelen önemli hukuki gelişmeleri ve şekillenen piyasa verilerini izah edeceğiz.

2023 Yılındaki Önemli Mevzuat Değişiklikleri

Önemli Mevzuat Değişiklikleri	Neler Getiriyor?
Şarj Hizmeti Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (1)	<p>28.07.2023 tarihli ve 32262 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Şarj Hizmeti Yönetmeliği’nde^[4] Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Türkiye çapında tüm şarj istasyonlarına erişim imkânı veren Serbest Erişim Platformu’nun halka açık hale getirildiğini vurguladı.</p> <p>Mevcut şarj ağı işletmeci lisansı sahibi tüzel kişilere Şarj Hizmeti Yönetmeliği m. 15/2 uyarınca şarj ağının oluşturulması için 31.07.2023 tarihine kadar verilen süre, 31.01.2024 tarihine kadar uzatıldı.</p> <p>Son olarak Yönetmelik, şarj ağı işletmeci lisansı iptal edilen tüzel kişilere dair bazı sınırlamalar getirdi. Buna göre, şarj ağı işletmeci lisansı iptal edilen tüzel kişinin pay sahiplerine ve yöneticilerine yönelik lisans iptalini izleyen üç yıllık süre ile lisans alma yasağı ve lisans başvurusunda bulunan şirketlerde pay sahibi veya yönetim kurulu üyesi olma yasağı getirildi.</p>
Şarj Hizmeti Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (2)	<p>09.08.2023 tarihli ve 32274 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Şarj Hizmeti Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Şarj Hizmetleri Yönetmeliği’nde yer alan “İş Yeri Açma Ve Çalışma Ruhsatı” ibareleri, “Belge” ifadesi ile değiştirildi. Böylelikle, Şarj Hizmetleri Yönetmeliği, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik ile uyumlu hale getirildi.</p> <p>Belge tanımı kapsamında yer alan “İş Yeri Açma Ve Çalışma Ruhsatı” ve “Yer Seçimi Ve Faaliyet İzin Belgeleri”nin 31.07.2023 tarihine kadar Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’na sunulması gerektiği düzenlendi.</p>
Elektrikli Otomobillerde Özel Tüketim Vergisi Matrahına Dair Cumhurbaşkanı Kararı	<p>18.11.2023 tarihli ve 32373 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7803 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile elektrikli araçların Özel Tüketim Vergisi (“ÖTV”) matrahlarında değişikliğe gidildi. Bu kapsamda, motor gücü 160 kilovatin altında ve %10 ÖTV’ye tabi elektrikli otomobiller için esas alınan matrah eşiği 1.250.000 Türk Lirası’ndan 1.450.000 Türk Lirası’na yükseltildi. Böylelikle, %40 ÖTV oranının uygulanması için belirlenen eşik yükseltilmiş oldu. Motor gücü 160 kW’ı geçen araçlarda esas alınan matrah eşik tutarı olan 1.350.000 TL’de ise (bu matrahi aşarlarda %60 ÖTV oranı uygulanır) herhangi bir değişiklik yapılmadı.</p>

Önemli Mevzuat Değişiklikleri	Neler Getiriyor?
Bazı Elektrikli Araçların İthaline İlişkin Tebliğ (İthalat: 2023/22) (1)	<p>29.11.2023 tarihli ve 32384 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bazı Elektrikli Araçların İthaline İlişkin Tebliğ (İthalat: 2023/22) ile elektrikli araç ithalatı hakkında bazı sınırlamalar getirildi. Ticaret Bakanlığı’nın Tebliğ’e dair yayımladığı duyuruya göre, Tebliğ kapsamında karbon emisyonunun azaltılması, tüketici güvenliği, batarya parkının izlenmesi, şarj istasyonu ve batarya geri dönüşüm süreçlerinin yönetilmesi gibi amaçlar ön plana çıkarıldı.</p> <p>Bununla birlikte bu düzenleme, kısa süre sonra yürürlükten kaldırılarak yerini 31.12.2023 tarihli ve 32416 sayılı (3. Mükerrer) Resmî Gazete’de yayımlanan Bazı Elektrikli Araçların İthaline İlişkin Tebliğ’e (İthalat: 2024/22) bıraktı.</p> <p>Kısa süre için yürürlükte kalan bu düzenleme, şayet yürürlükte kalsaydı, son dönemde artan Çin menşeli elektrikli araç ithalatını zorlaştırabilecek düzenlemeler içermektedir.</p>
Bazı Elektrikli Araçların İthaline İlişkin Tebliğ (İthalat: 2024/22) (2)	<p>31.12.2023 tarihli ve 32416 sayılı (3. Mükerrer) Resmî Gazete’de yayımlanan Bazı Elektrikli Araçların İthaline İlişkin Tebliğ (İthalat: 2024/22) ile önceki -yukarıda açıklanan- tebliğ yürürlükten kaldırıldı.</p> <p>Tebliğ’e göre, “İzin Belgesi” zorunluluğunun yalnızca Karayolları Trafik Yönetmeliği’nde tanımlanan M sınıfı ve üzerinde M sınıfı taşıt donanımlarını bulunduran L6 ve L7 sınıfı için geçerli olacağı düzenlendi.</p> <p>Böylece Çin’den elektrikli otomobil ithalatını sınırlandırabileceği düşünülen tebliğ ile getirilen prensipler -yukarıda anılan sınıftaki araçlar haricinde- yürürlükten kalkmış oldu.</p> <p>İzin Belgesi düzenlenebilmesi için ise aşağıdaki şartların bir arada sağlanması gerektiği düzenlendi:</p> <ul style="list-style-type: none">• TSE standartlarında 7 coğrafi bölgede en az 20 yetkili servis istasyonunun kurulması,• Elektrikli araç bakım ve onarımından sorumlu olacak kişilerin TSE veya Meslekî Yeterlilik Kurumu tarafından münhasıran elektrikli araç bakım ve onarımına ilişkin bir yeterlilik belgesine sahip olması,• İthalatı yapılacak her bir marka için Türkiye’de kurulmuş en az 40 personele sahip Türkçe çağrı merkezi ile hizmet verilmesi,• İthalatı yapılacak eşyanın imalatçısının yurt içinde yerleşik yetkili temsilcisinin olması, ve• Batarya sistemlerinin izlenmesi, kontrolü ve denetimine ilişkin yürütülecek işlemlerin ithalatçı tarafından kabul edildiğine dair yazılı bir taahhütname verilmesi.

Önemli Mevzuat Değişiklikleri	Neler Getiriyor?
İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	<p>29.07.2023 tarihli ve 32263 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile elektrikli araç şarj istasyonlarının ruhsatlandırılmasına ilişkin düzenlemeler getirildi.</p> <p>Yönetmelik’te, müstakil elektrikli şarj istasyonları için “İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı” alınması gerektiği düzenlendi. Müstakil elektrikli şarj istasyonları dışında diğer işyerlerinde ve toplu yapılarda kurularak faaliyette bulunacak elektrikli araç şarj istasyonları için ise Yönetmelik’e Örnek-10 olarak eklenen “Yer Seçimi ve Faaliyet İzin Belgesi” alınması yeterli kabul edildi.</p>
İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik (1)	<p>06.05.2023 tarihli ve 32182 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik’te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile ikinci el araç satış fiyatlarına ilişkin piyasayı bozucu bazı davranışlara müdahale edildi .</p> <p>Düzenleme uyarınca, motorlu kara taşıtı ticareti faaliyetinde bulunan işletmenin satıştan kaçınması, taşıtın üretici veya distribütör tarafından tavsiye edilen satış fiyatının üzerinde fiyat talep etmesi, tüketiciyi aksesuar almaya veya takas yapmaya zorlaması ya da takas fiyatını piyasa fiyatının önemli ölçüde altında belirlemesi gibi ilk tescil motorlu kara taşıtına ulaşılmasını zorlaştırıcı faaliyette bulunması halinde ikinci el satış yetki belgesinin geçici olarak iptal edilebileceği düzenlendi. ^[5]</p>

Önemli Mevzuat Değişiklikleri	Neler Getiriyor?
İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik (2)	<p>06.07.2023 tarihli 32240 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik’te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile ikinci el araçların üretici veya distribütör tarafından tavsiye edilen güncel satış fiyatının üzerinde bir fiyattan ilan yoluyla pazarlanması 01.01.2024 tarihine kadar yasaklandı.</p> <p>Ek olarak, araç satışlarına yönelik ilan verilmesine aracılık eden gerçek veya tüzel kişilere düzenlemeye aykırı ilan verenleri ilan yayımlanmadan önce uyarma ve düzenlemeye aykırı ilanlar ile ilan sahiplerine ilişkin bilgileri Ticaret Bakanlığı’na iletme yükümlülüğü getirildi.</p>
56 Seri No.lu Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği	<p>30.12.2023 tarih ve 32415 sayılı (2. Mükerrer) Resmî Gazete’de yayımlanan 56 Seri No.lu Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği ile 01.01.2024 tarihinden itibaren uygulanacak motorlu taşıtlar vergisi tutarları tespit ve ilan edildi.</p> <p>Anılan tebliğe ve 2024 yılı için uygulanacak motorlu taşıtlar vergisi tarifelerine buradan ulaşabilirsiniz.</p>

Dikkat Çeken Değişikliklere İlişkin Ayrıntılar

Yukarıda özetlenen değişikliklerden de görülebileceği gibi, 2023 yılında Türkiye otomotiv sektörü, elektrikli araçlar ve ilgili altyapıya yönelik önemli hukuki gelişmelere tanıklık etti. Özellikle elektrikli araçların ithalatı, şarj hizmetleri ve araçların satış sonrası destek hizmetleriyle ilgili yapılan düzenlemeler, sektördeki en dikkat çekici gelişmeler arasında yer aldı.

Elektrikli Araçların İthaline İlişkin Tebliğ, ithal edilecek elektrikli araçlar için çeşitli şartlar getirerek, bu araçların Türkiye pazarına girişini düzenledi. Ayrıca, Şarj Hizmeti Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikler ile şarj hizmetlerinin sunumu ve şarj ağı işletmeciliğiyle ilgili yeni kurallar belirlendi. Bu mevzuat değişiklikleri ile elektrikli araçların kullanımının yaygınlaştırılması, tüketici güvenliğinin sağlanması ve otomotiv sektörünün sürdürülebilir bir şekilde gelişimini destekleme amaçları yansıtılmış oldu.

Görsel: netcarshow.com

Görsel: netcarshow.com

Geçtiğimiz yılda ikinci el piyasasında yaşanan hızlı fiyat artışları ve piyasayı olumsuz etkileyen davranışlar karşısında bazı düzenlemeler getirilmişti. 2023 yılında da ikinci el motorlu kara taşıtlarının ticaretiyle ilgili önemli düzenlemeler yürürlüğe girdi. Hem bu düzenlemelerin etkisi hem de ağırlaşan ekonomik şartlara karşılık Türkiye’de otomobilin bir yatırım aracı olarak da görülmesi, ikinci el otomotiv piyasasına olumlu şekilde yansdı.

Elektrikli Araçların İthaline İlişkin Tebliğ

31 Aralık 2023’te 32416 sayılı (3. Mükerrer) Resmî Gazete’de yayımlanan “Elektrikli Araçların İthaline İlişkin Tebliğ” (İthalat: 2024/22) ile Türkiye’de elektrikli

araç ithalatına yeni düzenlemeler getirildi. Tebliğ ile, oldukça kısa bir süre yürürlükte kalan “İthalat 2023/22” sayılı Tebliğ yürürlükten kaldırılırken; mülga Tebliğ ile getirilen ithalat sınırlamaları belirli sınıftaki araçlar bakımından sürdürüldü.

Yeni düzenleme ile birlikte, önceki Tebliğ’de kapsamı daha geniş olan izin belgesi alma zorunluluğu getirilen araçlar, yalnızca M sınıfı ve üzerinde M sınıfı taşıt donanımlarını bulunduran L6 ve L7 sınıfı için geçerli kılındı.

Tebliğ izin belgesinin düzenlenebilmesi için sağlanması gerekli olan şartları düzenledi. Bu şartlar arasında, satış son-

rası hizmetler için yeterli yetkili servis istasyonlarının kurulması, ilgili personelin gerekli yeterlilik belgelerine sahip olması, Türkçe çağrı merkezi hizmeti ve ithalatçının batarya sistemlerinin izlenmesine ilişkin taahhütname vermesi gibi koşullar bulunuyor.

İkinci El Piyasasına İlişkin Düzenlemeler

2023 yılında Türkiye’de ikinci el araç piyasası için önemli mevzuat değişiklikleri ve düzenlemeler gerçekleştirildi. Bu değişiklikler ile özellikle tüketici haklarının korunması ve piyasadaki spekülasyon hareketlerinin önlenmesi üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir.

Mevzuatta ön plana çıkan birkaç temel gelişme bulunuyor. İlk olarak, araçların kilometre bilgilerinin doğruluğunun teyit edilmesi için daha sıkı düzenlemeler getirildi. Bu sayede, kilometre düşürme gibi kötü niyetli davranışların önüne geçilmesi hedeflendi. Ayrıca, araçların geçmiş hasar kayıtları, muayene raporları gibi bilgilerin alıcılarla şeffaf bir şekilde paylaşılması zorunlu hale getirildi. İkinci el piyasasında şeffaflığı ve güvenilirliği artırmaya yönelik bu düzenlemeler, alıcıların daha bilinçli kararlar verebilmesine imkân tanıma amacı taşıyor.

Görsel: fiat.com

Görsel: unsplash.com / chuttersnap

Şarj Hizmetlerine ve İstasyonlarına İlişkin Düzenlemeler

2023 yılında Türkiye’de elektrikli araçların yaygınlaşmasıyla birlikte şarj hizmetleri ve istasyonlarına ilişkin önemli düzenlemeler yapıldı. Bu düzenlemeler, elektrikli araçların kullanımını teşvik etmek ve bu alandaki altyapıyı güçlendirmek amacıyla geliştirildi.

Mevzuatta öne çıkan başlıca gelişmeler arasında, şarj istasyonlarının yaygınlaştırılması ve erişilebilirliğinin artırılması yer alıyor. Yeni düzenlemelerle, şehir içi ve şehirlerarası yollarda belirli aralıklarla şarj istasyonları kurulması zorunlu hale getirildi. Ayrıca, şarj istasyonları için standartlar belirlenerek, tüm elektrikli araçlar için uyumlu şarj opsiyonları sunulması sağlandı. Bu stan-

dartlar, şarj sürelerini azaltmayı ve şarj sürecini daha verimli hale getirmeyi hedefliyor.

Malum olduğu üzere, şarj istasyonlarının artması ve erişilebilirliğinin iyileştirilmesi, elektrikli araç kullanıcıları için önemli hem bir ön şart hem de bir motivasyon kaynağı oluşturmaktadır. Şarj istasyonlarının yaygınlaştırılması ve standardize edilmesi de elektrikli araçların satışını ve kullanımını artırarak, Türkiye’nin otomotiv sektöründe sürdürülebilir ve çevre dostu bir dönüşümü teşvik ediyor. Ayrıca, bu adımlar, ülkenin enerji verimliliği ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasına da katkı sağlıyor.

Güncel Rekabet Kurulu Kararları

Otomotiv piyasasındaki sektörel gelişmeler bağlamında, Rekabet Kurulu'nun aldığı kararlar önemli bir rol oynadı. İlgili tablo, bu kararların önemli noktalarını özetleyerek otomotiv sektörü üzerindeki olası etkilerine ilişkin bilgi veriyor ve sektördeki rekabet ve düzenlemeler hakkında açıklamalar sunuyor. Bu kararlar, sektörün geleceğinin şekillenmesinde önemli bir rol oynayacak.

Birleşme ve Devralma Kararları	
Maysan Mando / Halla Holdings Kararı <small>[6]</small>	<p>Karar, Maysan Mando Otomotiv Parçaları Sanayi Ticaret A.Ş.'nin ("Maysan") tek kontrolünün Mando Corporation ("Mando") aracılığıyla Halla Holdings Group ("Halla") tarafından devralınması işleminin değerlendirilmesine ilişkindir.</p> <p>Mando'nun temel faaliyet alanı otomotiv parçası üretimidir. Türkiye'de ise kilitleme karşıtı frenleme sistemi, elektronik denge kontrolü ve elektrik destekli direksiyon kutusu alanlarında faaliyet göstermektedir. Devre konu Maysan ise, Türkiye'de amortisör dağıtım ve satışı pazarında faaliyet göstermektedir. Maysan, binek araçlar, hafif ticari araçlar, otobüsler ve ağır kamyonların yanı sıra demiryolları ve askeri uygulamalara yönelik amortisör çeşitlerinin üretimi ve satışını gerçekleştirmektedir. Kurul, Mando'nun Türkiye'de sınırlı bir satışının olduğunu ifade etmiş ve söz konusu satışın Maysan'ın üretim ve dağıtımını yaptığı ürünlerden farklı olduğu vurgulamıştır. Bu doğrultuda Kurul, işlem taraflarının faaliyet alanları arasında, Türkiye sınırları içerisinde yatay veya dikey bir örtüşme bulunmadığını değerlendirmiştir.</p> <p>Sonuç olarak Kurul, işlem sonucunda etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin vermiştir.</p>

Birleşme ve Devralma Kararları	
Good Life / Toyota Tsusho Kararı ^[7]	<p>Karar, Toyota Motor Corporation ("TMC") ve Mitshubishi Corporation ("MC") tarafından ortak kontrol edilen Good Life Design Co. Ltd'de ("GLD") Mitsubishi Corporation'a kontrol hakkı sağlayan hisselerin, Toyota Tsusho Corporation ("TTC") tarafından devralınması işleminin değerlendirilmesine ilişkindir.</p> <p>Kurul, GLD'nin yalnızca Japonya'da faaliyet göstermesi ve Türkiye'de herhangi bir faaliyetinin bulunmaması nedeniyle TMC ve TTC'nin Türkiye'deki faaliyetleri ile GLD'nin faaliyetleri arasında herhangi bir yatay veya dikey örtüşme bulunmadığını ifade etmiştir. Bununla birlikte, TTC'nin Türkiye'deki otomotiv materyalleri satışına ilişkin faaliyetleri (üst pazar) ile TMC'nin otomotiv araçlarının üretimi faaliyetleri (alt pazar) arasında bir dikey ilişki bulunduğunu tespit etmiştir. Öte yandan Kurul, tarafların söz konusu pazarlardaki payının sınırlı seviyede kaldığını dikkate alarak TTC ve TMC arasındaki dikey örtüşmenin koordinasyon doğurucu bir etkiye neden olmayacağı sonucuna varmıştır.</p> <p>Sonuç olarak Kurul, işlem sonucunda etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin vermiştir.</p>
Stellantis/Tofaş Nihai İnceleme Kararı ^[8]	<p>Kurul, Stellantis Otomotiv Pazarlama A.Ş.'nin tek kontrolünün Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş. tarafından devralınması işlemine ilişkin başvuruyu, 23.11.2023 tarihli ve 23-54/1029-M sayılı kararı ile nihai incelemeye almıştır.</p> <p>Bilindiği üzere, 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile Kurul, piyasalarda etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak birleşme ve/veya devralma işlemlerini denetlemekle görevlidir. Kurul, piyasadaki rekabetin yapısına etkileri bakımından incelemenin derinleştirilmesi ihtiyacı duyulan işlemleri, 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesi çerçevesinde nihai incelemeye alabilmektedir.</p> <p>Kurul'a bildirilmiş bir birleşme/devralma işlemi, 4054 sayılı Kanun'un 10. maddesine göre nihai karara kadar askıda olup uygulamaya konulması mümkün değildir. Bununla birlikte işlemin nihai incelemeye alınması, izin verilemez nitelikte olduğu anlamına gelmemektedir. Kurul'un işleme ilişkin değerlendirmesini 2024 yılında tamamlaması beklenmektedir.</p>

Rekabet İncelemeleri	
<p>Araç Kiralama Önaraştırma Kararı [9]</p>	<p>Araç kiralama faaliyetlerinde bulunan çeşitli teşebbüslerin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiasına ilişkin olarak 12 teşebbüs hakkında önaraştırma başlatılmıştır.</p> <p>Dosya kapsamında elde edilen delillerden, araç kiralama faaliyetlerinde bulunan bazı teşebbüslerin rakiplerinin araç stok sayılarına, müşterilere sunulan rakip fiyat tekliflerine, yeni araç alım ve rivelerine ve rakip pazar paylarına sahip olabildiği görülmüş; söz konusu bilgilerin rekabete hassas stratejik bilgi niteliğinde olabileceği değerlendirilerek bunların rakipler arasındaki doğrudan iletişim yoluyla elde edilip edilmediğinin tespit edilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.</p> <p>Kurul, yerinde incelemeler kapsamında alınan yüzlerce belge arasından, rakip teşebbüslere ait fiyat tekliflerinin doğrudan rakipler arasında ve rekabeti kısıtlamak amacıyla paylaşıldığını gösterir nitelikte herhangi bir belge tespit edilemediğini belirtmiştir. Yerinde inceleme belgeleri üzerinde yapılan tespitlerden; müşteri ziyaretleri sırasında araç kiralama firmalarına rakip fiyat tekliflerinin gösterildiği, saha çalışmaları sonucunda fiyat bilgilerine ulaşılabilirdiği veya müşterinin araç kiralama faaliyeti gösteren bir teşebbüsten almış olduğu fiyat teklifini rakip teşebbüse yazılı bir şekilde veya ekran görüntüsü şeklinde doğrudan gönderebildiği ya da teklifin yer aldığı e-posta yazışmasını ilettiği anlaşılmıştır.</p> <p>Kurul, araç kiralama sektörünün işleyiş şekli gereği, sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin, rakiplerin fiyatlarını pazar araştırmalarıyla yakından takip edebildiği, ek bir çabaya ihtiyaç duymadan -müşteriler aracılığıyla- diğer pazar oyuncularının fiyat teklifleri hakkında bilgi sahibi olabildiklerini belirtmiştir. Buna ek olarak müşterilerin, daha iyi bir fiyat teklifi almak ve pazarlık gücünü artırmak amacıyla, bir teşebbüsten aldığı fiyat teklifini diğer teşebbüsle paylaştığı bir pazarlık düzeninin son derece yaygın olduğunu ifade etmiştir.</p> <p>Sonuç olarak Kurul, elde edilen yazışmaların rekabetçi endişe doğurmadığını değerlendirmiş ve soruşturma açılmaması yönünde karar vermiştir.</p>

Piyasa Verileri

Türkiye’de aktif olarak faaliyet gösteren otuzun üzerinde otomobil ve hafif ticari araç distribütörü bulunur. Türk pazarında satılan markalar ve distribütörlerinin bilgileri şöyledir:

Otomobil Markaları	Distribütör Unvanı
Alfa Romeo, Fiat, Lancia, Jeep	Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.
Aston Martin, Hongqi	D ve D Motorlu Araçlar A.Ş.
Audi, Cupra, Seat, Volkswagen, Bentley, Lamborghini, Porsche	Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.
BMW, MINI, Land Rover, Jaguar	Borusan Otomotiv İthalat ve Dağıtım A.Ş.
BYD	ALJ Pazarlama ve Satış A.Ş.
Chery	Chery Otomobil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Citroen, DS, Opel, Peugeot	Stellantis Otomotiv Pazarlama A.Ş.
Ferrari, Maserati	Fer Mas Oto Ticaret A.Ş.
Ford	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.
Honda	Honda Türkiye A.Ş.
Hyundai	Hyundai Assan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Isuzu	Anadolu Isuzu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Iveco	Iveco Araç Sanayi ve Ticaret A.Ş.
KIA	Çelik Motor Ticaret A.Ş.

Otomobil Markaları	Distribütör Unvanı
Lada	Sever Oto Otomotiv San. Ve Tic. Ltd. Şti.
Leapmotor, Skywell	Ulu Motor Sanayi Ve Ticaret A.Ş.
Karsan	Karsan Otomotiv Sanayii ve Tic. A.Ş.
Mazda	Mazda Motor Logistics Europe NV
Mercedes-Benz, Smart	Mercedes Benz Otomotiv Ticaret ve Hizmetleri A.Ş.
MG	Doğan Trend Otomotiv Tic. Hiz. ve Teknoloji A.Ş.
Mitsubishi	Temsa Motorlu Araçlar Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.
Nissan	Nissan Otomotiv A.Ş.
Renault, Dacia	MAIS Motorlu Araçlar İmal ve Satış A.Ş.
Rolls Royce, Lotus	Royal Motors Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Skoda	Yüce Auto Motorlu Araçlar Tic. A.Ş.
SsangYong, Seres, DFSK	Şahsuvaroğlu Dış Ticaret Ltd. Şti
Subaru	Baytur Motorlu Vasıtalar Tic. A.Ş.
Suzuki	Suzuki Motorlu Araçlar Pazarlama A.Ş.
Tesla	Tesla Motorları Satış ve Hizmetleri Ltd. Şti.
Togg	Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Toyota, Lexus	Toyota Türkiye Pazarlama ve Satış A.Ş.
Volvo	Volvo Car Turkey Otomobil Ltd. Şti.

Otomobil ve Hafif Ticari Araç Pazarına İlişkin Değerlendirme

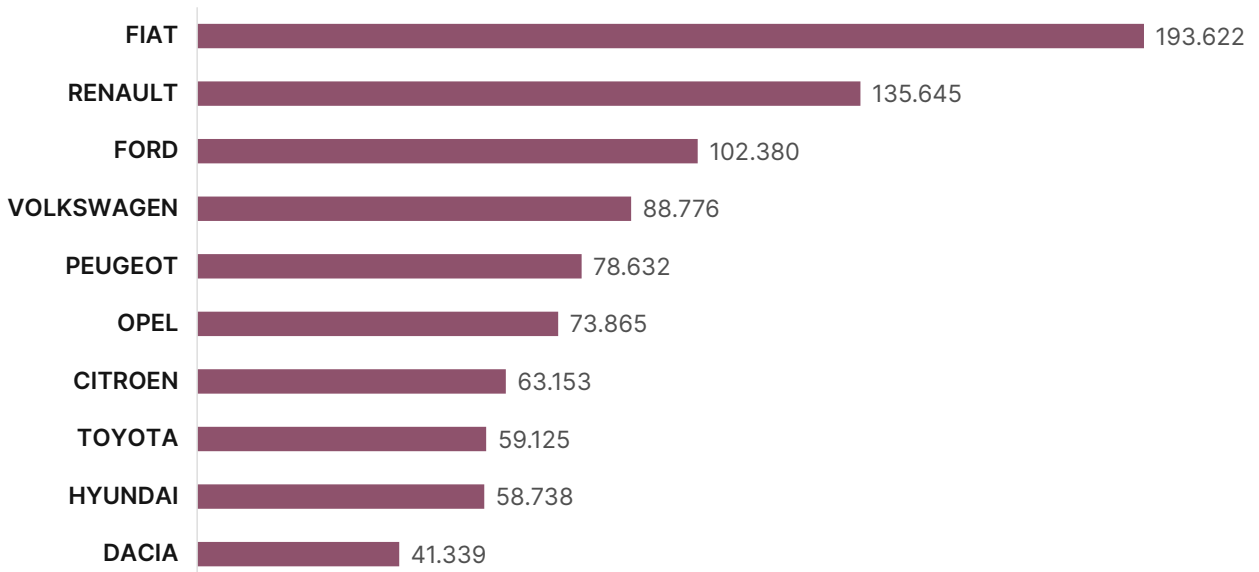
Türkiye otomotiv pazarı, 2023 yılında her anlamda oldukça hareketli idi. Yılın özellikle ilk yarısındaki tedarik problemine, deprem felaketine, seçim atmosferine rağmen, 2022 yılında hazırladığımız raporda öngördüğümüz gibi^[10] yılın ikinci yarısıyla birlikte tedarik probleminin çözülmesi, ikinci el araç alım satım konusundaki düzenlemeler, distribütörlerin liste fiyatlarından indirim ve düşük faizli kredi kampanyaları ile henüz Kasım ayında iken tarihimizde ilk kez 1.000.000 barajı aşıldı ve yıl sonu itibarıyla tüm zamanların satış rekoru kırıldı.

Otomotiv Distribütörleri & Mobilite Derneği'nin verilerine göre 2023 yılı Ocak-Aralık dönemi itibarıyla toplam otomobil ve hafif ticari araç pazarında toplam satış adedi 1.232.635 oldu. Bu, geçtiğimiz yıla kıyasen %57,4 gibi ciddi bir oranda artış anlamına geliyor.^[11]

2023 yılı içerisinde toplam 967.341 adet otomobil satılırken, 265.294 adet de hafif ticari araç satışı gerçekleşti. Bu satış rakamları karşısında 2023 yılı Aralık ayında gerçekleşen satışlar da ayrıca dikkat çekti. Aralık ayının satış rakamı otomobiller için 126.416, hafif ticari araçlar için ise 32.237 adet olarak kaydedildi.^[12] Geçtiğimiz yılın verilerine bakıldığında ise, toplam perakende miktarı 783.283 olarak gerçekleşmişti.

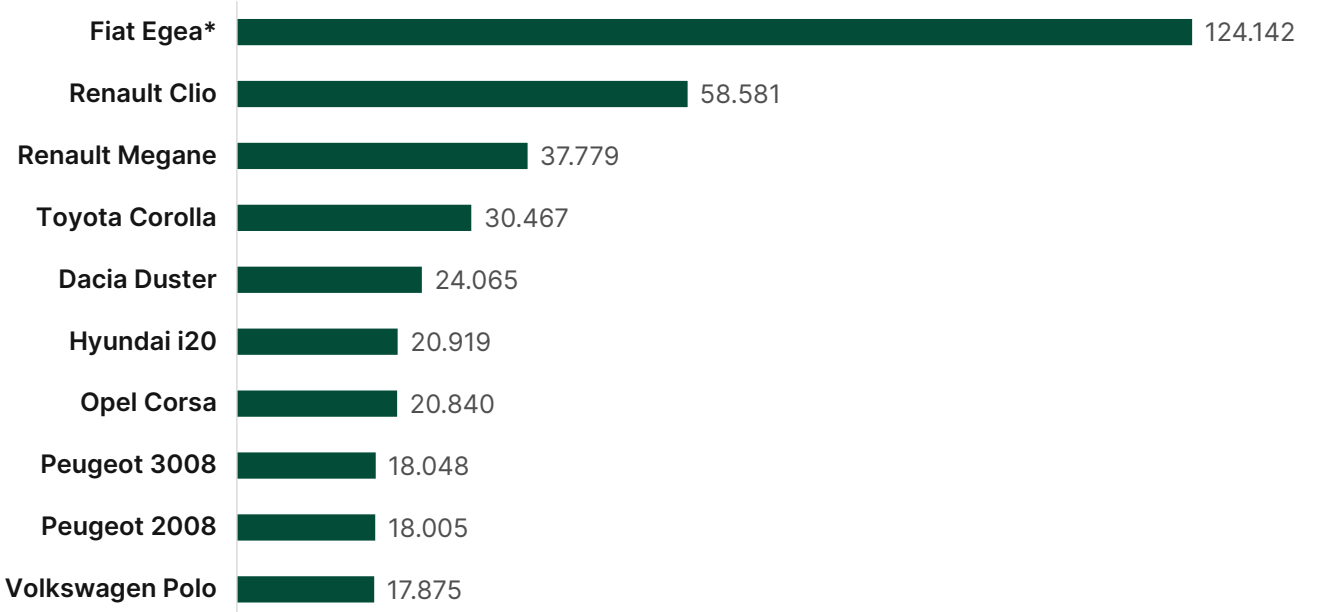
2023 yılında en çok satış yapan 10 marka şöyleydi:

Türkiye'de En Çok Satış Yapan 10 Otomobil Markası:

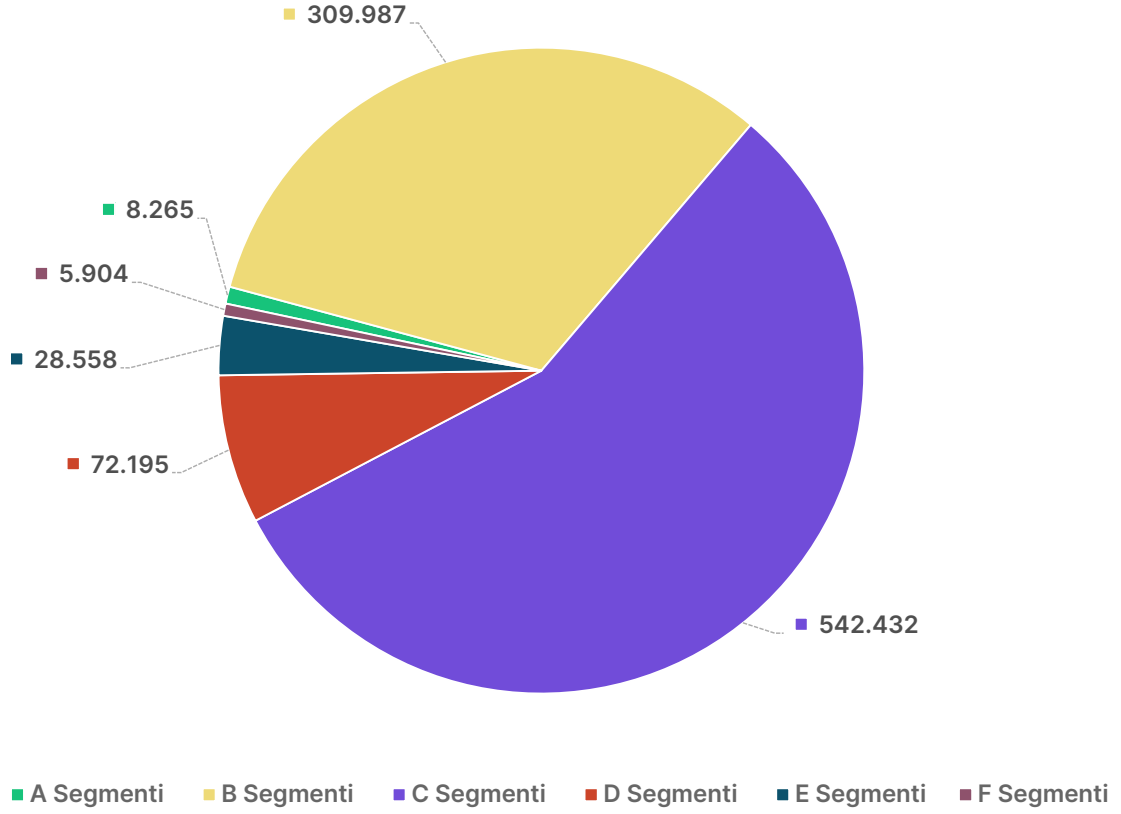
2023 yılında Türkiye’de 48 markanın 323 farklı modeli satılırken, en çok tercih edilen araç, Fiat Egea oldu. Türkiye’de Sedan, Hatchback, Cross, Station Wagon ve Cross Wagon gövde seçenekleriyle, Avrupa pazarında ise Fiat Tipo ismiyle satılan Egea, tüm gövde seçenekleriyle toplam 124.142 adet satarak, zirvedeki yerini 8 yıl üst üste korumayı başardı. Fiat Egea’nın sadece sedan gövde 80.768 adet satarak, bu gövde tipiyle dahi en çok tercih edilen otomobil oldu. Türkiye’de en çok satış yapan 10 model ise şöyleydi:

Türkiye’de En Çok Satış Yapan 10 Otomobil Modeli:

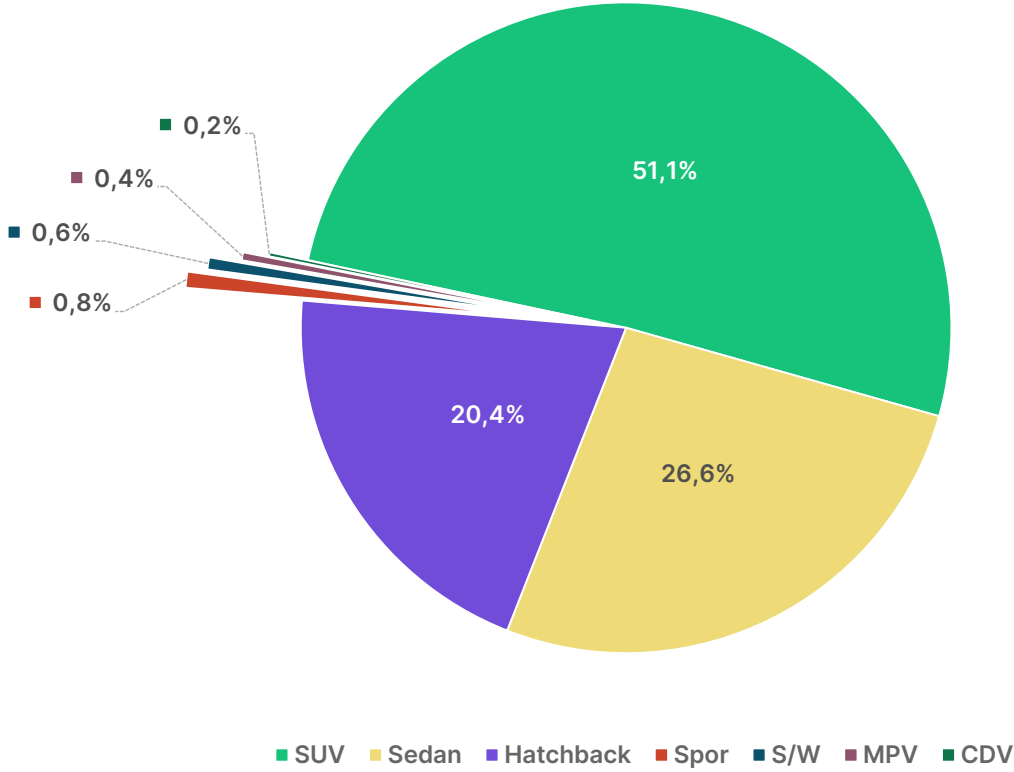
2023 satış verilerine göre^[13] satılan otomobillerin %86’sı, B ve C segment araçlardan, bir başka ifade ile küçük ve alt orta sınıf araçlardan oluşuyor. Bunun en büyük sebebi olarak, otomobillerin fiyatlarının 2023 yılı içerisinde çok yükselmiş olması, büyük motorlu araçlardaki yüksek vergi yükü gösterilebilir:

Satışı Yapılan Otomobillerin Segmentlerine Göre Ayrımı:

2023 yılında, tıpkı 2022 yılı gibi en çok tercih edilen gövde tipi SUV oldu. Satılan neredeyse her 2 otomobilden 1'i SUV tipinde olurken, bundan 10 yıl önce, 2013 yılında bu oran %11,56 idi. O dönemlerde Sedan ve Hatchback gövde tipindeki araçlar pazarın hakimi iken, artık diğer gövde tiplerinin toplamının SUV gövde tipleri kadar satış yapamadığı bir pazar söz konusu. Gövde tipine göre dağılım şöyle gerçekleşti:

Satışı Gerçekleşen Otomobillerin Gövde Tipine Göre Dağılımı:

Satılan 967.341 adet otomobilin 311.352 adedi (%32,19) yerli üretim iken, 655.989 adedi (%67,81) ithal otomobillerden oluştu.

Motor tipine göre satış adetleri ve pazar payları ise aşağıdaki şekilde gerçekleşti. Görüldüğü üzere elektrikli otomobillerin satışı geçtiğimiz yılın neredeyse 10 katına yaklaşmışken, dizel motorlu araçların satışları düşmeye devam etti:

Satışı Gerçekleşen Otomobillerin Yakıt Tipine Göre Dağılımı:

Yakıt Tipi	Adet	Oran (%)
Benzin	646.385 Adet	%66,8
Dizel	133.374 Adet	%13,8
Hibrit	104.804 Adet	%10,8
Elektrik	72.179 Adet	%7,5
Otogaz	10.599 Adet	%1,1

2023'te elektrikli otomobillerin popülaritesi ve yaygınlığı büyük artış gösterdi. Bunun akla gelen ilk sebeplerinden biri yerli marka TOGG ve global seviyede en çok bilinen elektrikli otomobil üreticisi olan Tesla'nın pazara giriş yapmaları iken kanımızca en büyük sebebi elektrikli otomobiller üzerindeki vergi yükünün daha düşük olması oldu. Bilindiği üzere motor gücü 160 kW (içten yanmalı motorlu araçlarda sıkça kullanılan Beygir Gücü ölçü birimine göre yaklaşık olarak 217 HP) ve altında olan ve matrahı 1.450.000 TL'yi aşmayan elektrikli araçlarda ÖTV oranı %10 uygulanmaktadır. Bu da tabii neredeyse %80'in altında ÖTV uygulanan içten yanmalı motorlu otomobil kalmayan Türk otomobil pazarında, teknolojik, az yakıt tüketen, güncel ve güçlü araçların benzer güçteki içten yanmalı motorlu otomobillere göre çok daha uygun fiyatlara edinebilmesini sağladı. Bu ÖTV düzenlemesinin ardından birçok marka uygun araçlarını piyasaya sürdü. Ayrıca elektrikli otomobillere uygun şarj ve sair ihtiyaçlara yönelik altyapının da gelişmesiyle birlikte Türkiye'de 2022 yılında sadece 7733 adet elektrikli otomobil satılmış iken, 2023 yılında bu sayı katlanarak artmış ve toplam 72.179 adet satış gerçekleşmiştir.

Türkiye'de otomobillerden alınan Özel Tüketim Vergisi ("ÖTV") sistemi ve hem enflasyonist ortam hem yükselen döviz kurlarına rağmen ÖTV matrahlarında artış yapılması nedeniyle büyük hacimli içten yanmalı motorlara sahip araçların satışları daha da düşmüş ve içten yanmalı motorlu araçlarda 1600 cc altındaki otomobil satışları %51,7 oranında artarak %80,8 paya ulaşmıştır. Ocak-Aralık döneminde trafiğe kaydı yapılan 945.768 adet otomobilin %33,2'si 1300 cc ve altı, %23,4'ü 1401-1500 cc, %19,6'sı 1301-1400 cc, %10,5'i 1501-1600 cc, %5,7'si 1601-2000 cc, %0,7'si 2001 cc ve üstü motor hacmine sahiptir. Otomatik şanzımanlı otomobillerin pazar payı büyümeye devam etmiş ve %83,1 olmuştur.

En Çok Elektrikli Otomobil Satışı Yapan 5 Marka ve Pazar Payları:

TOGG	19.583 Adet	%29,9
Tesla	12.150 Adet	%18,5
Renault	4.785 Adet	%7,3
MG	3.923 Adet	%6
BMW	3.746 Adet	%5,7

Tüm gövde tipleriyle birlikte, her segmentte en çok satan ilk 3 model sırasıyla şunlardır:

A Segmenti	Kia Picanto	Hyundai i10	Dacia Spring
B Segmenti	Renault Clio	Hyundai i20	Opel Corsa
C Segmenti	Fiat Egea Sedan	Fiat Egea Cross	Renault Megane
D Segmenti	Chery Tiggo 8 Pro	Skoda Superb	Mercedes C Serisi
E Segmenti	BMW 5 Serisi	Mercedes E Serisi	Audi A6
F Segmenti	BMW 7 Serisi	Range Rover Sport	Mercedes S Serisi

2023 yılında otomobil üretimi %17,5 artış gösterdi. Oyak-Renault 325.366 adet, Hyundai 242.016 adet, Toyota 212.843 adet, Tofaş 171.072 adet, Ford Otosan 1.370 adet ile en çok otomobil üreten ilk 5 üretici oldu. Aynı şekilde otomobil ihracatı da 2023 yılında %16 artış gösterdi. Oyak-Renault 230.397 adet, Hyundai 205.200 adet, Toyota 184.797 adet ve Tofaş 42.696 adet otomobil ihraç etti.

Otomobil üretimindeki artış kadar olmasa da 2023'de ticari araç üretimi de yaklaşık %5 artış gösterdi. Ford Otosan 397.424 adet, Tofaş 68.356 adet, Mercedes Türkiye 31.988 adet, Anadolu Isuzu 5.976 adet, Otocar 5.018 adet ile en çok ticari araç üreten ilk 5 üretici oldu.

Son olarak, 2023 yılı sonu itibarıyla trafiğe kayıtlı 28.740.492 adet motorlu kara taşıtı bulunan ve bunların ortalama yaşı TÜİK tarafından 14,5 olarak hesaplanan Türk otomotiv pazarında, tüketicilerin ağırlıklı tercihlerinin düşük ÖTV dilimine giren araçlardan yana olması sebebiyle, uygun fiyatlı elektrikli veyahut küçük motor hacimli seçeneklerin tercih edilirliğinin artacağı düşünülmektedir.

Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik durumun ve enflasyonist ortamın 2024 yılında da devam edeceği öngörülmekle birlikte, otomotiv pazarında talebin 2023'e yakın seyredeceği kanısındayız. Ayrıca 2023 yılı içerisinde tanıtılan, TOGG'un yeni "fastback" gövde tipli modeli T10F'in de heyecan yarattığını belirtmek gerekir.

Bununla birlikte öncelikle mevcut markaların %10 ÖTV dilimine uygun elektrikli otomobil seçeneklerini artıracak, uygun fiyatlı model yelpazesi sunan yeni markaların ve özellikle Çin menşeli üreticilerin piyasaya giriş yapacağı, elektrikli otomobil satışlarının katlanarak artışının devam edeceği düşünülmektedir. ÖTV oranlarındaki değişiklik veyahut ÖTV matrahlarının yükseltilmesi konusunda somut bir çalışma öğrenilmekle birlikte, otomobilden elde edilen vergi geliri düşünüldüğünde bu kapsamda bir indirim beklentisi içerisine girilmemesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Kaynakça

1. **Otomotiv Distribütörleri ve Mobilite Derneği**, 2023 Otomobil ve Hafif Ticari Pazar Verileri, https://www.odmd.org.tr/web_2837_1/neuralnetwork.aspx?type=35, (Erişim tarihi: 08.01.2024)
2. **T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı**, 2023 Aralık Ayı Bütçe Gerçekleşme Sonuçları, <https://www.hmb.gov.tr/2023-aralik-ayi-butce-gerceklesme-sonuclari>,(Erişim tarihi: 01.02.2024)
3. **TÜİK**, Motorlu Kara Taşıtları 2023, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Motorlu-Kara-Tasitlari-Aralik-2023-49432>, (Erişim tarihi: 01.02.2024)
4. Şarj Hizmeti Yönetmeliği'ne ilişkin detaylı açıklamalar için Bkz: **Kaşka, Rüştü Mert**: “Elektrikli Araç Şarj Ağı İşletme Lisansı”, <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/elektrikli-arac-sarj-agi-isletme-lisansı>, (Erişim Tarihi: 04.01.2024)
5. Daha detaylı açıklamalar için Bkz: **Uzun, Alper**: “İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik ve Son Dönemde Yapılan Düzenlemeler” <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/ikinci-el-motorlu-kara-tasitlarinin-ticareti-hakkinda-yonetmelik-ve-son-donemde-yapilan-duzenlemeler>, (Erişim Tarihi: 03.01.2024)
6. Rekabet Kurulu'nun 02.06.2022 tarihli ve 22-25/404-168 sayılı kararı.
7. Rekabet Kurulu'nun 15.12.2022 tarihli ve 22-55/855-354 sayılı kararı.
8. Devralma başvurusunun nihai incelemeye alındığına ilişkin duyuruya şu link üzerinden ulaşılabilmektedir: <https://www.rekabet.gov.tr/tr/Guncel/stellantis-otomotiv-pazarlama-as-nin-tek-6a74d71a0895ee118eca00505685da39>, (Son erişim tarihi: 11.12.2023)
9. Rekabet Kurulu'nun 21.07.2022 tarihli ve 22-33/526-212 sayılı kararı.
10. **Erdem & Erdem**: Otomotiv Sektör Raporu 2022, <https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/2022-yili-otomotiv-sektor-raporu>
11. **Otomotiv Distribütörleri & Mobilite Derneği**: 2023 Aralık Otomobil ve Hafif Ticari Araç Pazar Değerlendirme, https://www.odmd.org.tr/web_2837_1/neuralnetwork.aspx?type=35, (Erişim Tarihi: 08.01.2024)
12. **Otomotiv Distribütörleri & Mobilite Derneği**: 2023 Aralık Otomobil ve Hafif Ticari Araç Pazar Değerlendirme, https://www.odmd.org.tr/web_2837_1/neuralnetwork.aspx?type=35, (Erişim Tarihi: 08.01.2024)
13. **Otomotiv Distribütörleri & Mobilite Derneği**: Makroekonomik Değerlendirme – Aralık 2023 (<https://www.odmd.org.tr/folders/2837/categorial1docs/4585/Makroekonomik%20Değerlendirme%20-%20Aralık%202023.pdf>), (Erişim Tarihi: 08.01.2024)

İlgili Kişiler

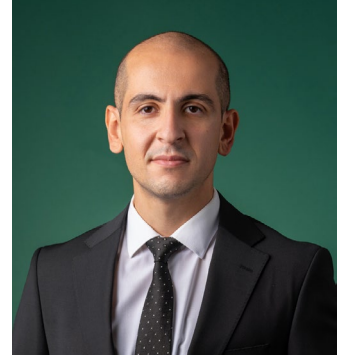
Alper Uzun
Ortak ve Arabulucu

alperuzun@erdem-erdem.av.tr

İbrahim Onur Baysal
Ortak ve Sermaye Piyasaları
Lideri

onurbaysal@erdem-erdem.av.tr

Rüştü Mert Kaşka
Kıdemli Avukat

rustumertkaska@erdem-erdem.av.tr

Yasal Uyarı

Bu broşürde yer alan bilgi, belge ve değerlendirmeler sadece bilgilendirme amaçlı olup Erdem & Erdem Ortak Avukatlık Bürosu tarafından hazırlanmıştır. Reklam amacıyla veya Avukatlık Meslek Kuralları'na aykırı olan başka bir amaçla kullanılamaz. Erdem & Erdem tarafından açıkça yazılı olarak izin verilmediği müddetçe bu program içeriğine bağlantı verilemez, kaynak gösterilerek alıntı yapılamaz, kısmen veya tamamen kullanılamaz. Bu program kapsamındaki tüm bilgi, belge ve değerlendirmelerin fikri mülkiyet hakları Erdem & Erdem'e aittir ve tüm hakları saklıdır.

ERDEM
&
ERDEM

İSTANBUL

Ferko Signature
Büyükdere Caddesi, No. 175 Kat. 3
34394, Esentepe - Şişli, İstanbul

+90 212 291 73 83
+90 212 291 73 82

istanbul@erdem-erdem.av.tr

İZMİR

1476 Sokak, No. 2, D. 27, Aksoy
Plaza Alsancak, İzmir

+90 232 464 66 76
+90 232 466 01 21

izmir@erdem-erdem.com

AMSTERDAM

Office 4.31, Strawinskylaan 457,
1077 XX Amsterdam

+31 (0)20 747 1113

amsterdam@erdem-erdem.nl

www.erdem-erdem.av.tr